

maše GLASILO SKUPŠČINE OBČINE LAŠKO

delo

Letnik VI. — Laško, december 1972 — številka 12 (64)

IZHODIŠČA ZA ZBIRANJE IN PORABO SREDSTEV V PRIHODNJEM LETU SPREJETA

Na seji občinske skupščine konec novembra, so bila odbornikom predložena v obravnavanje »IZHODIŠČA O TEMELJIH DRUŽBENO-EKONOMSKE POLITIKE ZBIRANJA IN UPORABE SREDSTEV ZA SPLOŠNO POTOŠNJO V LETU 1973«.

Izhodišča nakazujejo načela, politiko zbiranja sredstev po posameznih vrstah davkov, osnovna izhodišča za uveljavljanje davčne politike ter splošna načela o politiki skladov.

Pred samo razpravo o teh izhodiščih je podal uvodne misli predsednik občinske skupščine MIHA PROSEN.

»Površno pogledano«, je dejal predsednik, »bi lahko rekli, da se omenjeni dokument bistveno ne razlikuje od dokumenta, kakršnega smo v zvezi z družbeno-ekonomsko politiko zbiranja sredstev za splošno potrošnjo sprejeli za leto 1972.

Ne razlikuje se zato, ker praktično vzeto stojimo skoraj pred enakimi ali zelo sorodnimi nalogami oziroma problemi, kot so bili pred nami na pragu letošnjega leta.

Vendar je treba poudariti, da nam situacija in čas, v katerem se nahajamo, glede na sklepe naših partijskih in državnih organov, predvsem pa pismo predsednika ZKJ, tovariša Tita in Izvršnega biroja ZKJ pa le narekuje učinkovitejše uveljavljanje sprejetih sklepov in politike in vseh ravneh in na vseh področjih.

Če izhajamo iz soglasno sprejetih političnih dokumentov naših partijskih in državnih organov, sedanjega gospodarskega položaja, nalog sprejetega srednjeročnega programa razvoja itd., bi morala naša gospodarska politika v letu 1973 biti usmerjena predvsem na naslednje tri pomembne naloge:

— da odločneje krepí socialistične samoupravne družbeno-ekonomske odnose z uveljavljanjem odločujočega vpliva delavcev v združenem delu ter doslednem uresničevanju ustavnih dopolnil,

— da bolj odločno in celovito nadaljuje stabilizacijo gospodarstva in uspešno uveljavi načela gospodarske in družbene reforme v vseh središnih in

— da odločno izpolnjuje akcijski program ukrepov na področju so-

cialne politike in pri odpravljanju neupravičenih socialnih razlik«.

Za tem je predsednik podrobneje govoril o potrebi krepitve samouprave. V zvezi s tem je ocenil, da bo tudi v naši občini treba odnose v temeljnih organizacijah združenega dela prilagoditi ustavnim dopolnilom in delovne organizacije preoblikovati tako, da bodo delavci TOZD postali dejanski nosilec procesa celotne družbene reprodukcije.

Tudi proces samoupravnega organiziranja in integracijski procesi ne potekajo zadovoljivo in ocenil, da glede tega močno zaostajamo. Določene pobude so zaznavne v Papirnici, Pivovarni itd., vendar ne vselej tam, kjer bi bile potrebe še bolj prisotne, kot so: lesna industrija, kmetijstvo, trgovina, gostinstvo itd.

Delovanje samoupravnih interesnih skupnosti, ki bodo prisotne v kratkem kar na šestih področjih, je nadaljnji korak k deatizaciji posameznih, zlasti družbenih dejavnosti. V večji meri kakor doslej bo treba uveljaviti težnje ustavnih načel in doseči, da bodo samoupravne interesne skupnosti resnično mesta svobodne menjave dela, kjer bodo politiko in delovne programe na posameznih področjih oblikovali skupno delegati delavcev temeljnih organizacij združenega dela, delegati porabnikov in drugih prizadetih dejavnikov.

Obširneje je potem spregovoril o nalogah v zvezi s stabilizacijo in predvsem poudaril, da se mora zmanjšati splošna poraba, ki mora biti nižja od ustvarjenega narodnega dohodka. V zvezi z investicijami je poudaril, da bo treba v bodoče zagotoviti polno finančno pokrivanje tekočih in predvidenih vlaganj, kar velja tako za delovne organizacije, kakor tudi za investicije izven gospodarstva. Sploh bo treba pri delitvi dohodka voditi tako politiko, da bomo ustrezen del naše akumulacije (Nadaljevanje na 2. strani)

KOORDINACIJSKI ODBOR ZA SOLIDARNOSTNE AKCIJE PRI OBČINSKI KONFERENCI SZDL LAŠKO

V A B I

občane ter delovne in druge organizacije, naj izkažejo svojo solidarnost z osvobodilnim bojem vietnamskega ljudstva ter tako nudijo temu ljudstvu vso možno moralno in materialno pomoč.

Vse delovne in druge organizacije naj bi na eventualnih člankih in drugih sestankih, ki bodo v teku decembra 1972, posvetile točko dnevnega reda temi o osvobodilnem boju vietnamskega ljudstva.

Delovne organizacije naj kot pomoč vietnamskemu ljudstvu v mejah možnosti prispevajo denar na žiro račun — KOORDINACIJSKI ODBOR ZA POMOČ ŽRTVAM IMPERIALISTIČNE VOJNE, REPUBLIŠKA KONFERENCA SZDL LJUBLJANA, ŠTEVILKA 50103-746-183-51579.

NEKAJ NOVOSTI V PROMETU S KMETIJSKIMI IN STAVBNIMI ZEMLJIŠČI

ZAKON O RAZPOLAGANJU Z NEZAZIDANIM STAVBNIM ZEMLJIŠČEM

Kot nezazidana stavbna zemljišča se po tem zakonu štejejo tista zemljišča, ki so po urbanističnem zazidalnem načrtu namenjena za graditev, pa na njih ni zgrajen noben objekt ali pa je zgrajen pomožni objekt, oziroma so na njem izvršena gradbena dela, ki niso dosegla tretje gradbene faze, ter tudi tista zemljišča, ki presegajo zemljišče namenjeno za normalno uporabo že zgrajenega objekta.

Lastnik nezazidanega stavbnega zemljišča, ki namerava takšno zemljišče prodati, mora ponuditi to zemljišče v nakup občini, na katerem območju je to zemljišče. Ponudba mora vsebovati ceno zemljišča in druge pogoje za prodajo zemljišča. Ponudbo je treba sporočiti občini preko občinskega sodišča, na katerem območju je zemljišče. Če občina v 60 dneh od dneva, ko ji je bila vročena ponudba, ponudbe ne sprejme, lahko lastnik prodaja zemljišče drugemu, vendar le ob istih ali za prodajalca ugodnejših pogojih. Lastnik mora ponudbo ponoviti, če

ponujenega zemljišča ne proda v enem letu od dneva, ko je občina ponudbo odklonila.

Občina lahko vloži tožbo na razveljavitev pogodbe o predaji zemljišča v primeru, če ji zemljišče ni bilo ponudeno ali če ji je bilo ponudeno po višji ceni ali ob drugih slabših pogojih, po katerih je bila prodaja zemljišča opravljena ali če je z menjavo, darilom ali na drugačen način prikrita prodaja.

Brez dokaza o ponudbi zemljišča občini v nakup ni mogoče overiti podpisov na pogodbi o prenosu zemljišča, niti ni mogoč zemljiško-knjižni prenos tega zemljišča.

Za dosledno izvajanje tega zakona so določene tudi kazni. In sicer je občan, ki sklene pogodbo o prenosu zemljišča v nasprotju z določbami tega zakona, kaznovan za prekršek z denarno kaznijo od 500 do 5.000 dinarjev, civilnopravna oseba, družbenopolitične organizacije in društvo se kaznuje z denarno kaznijo od 1.000 do 10.000 dinarjev.

Zakon ima tudi določbo, da se do uveljavitve predpisov o kmetijskem zemljišču promet s kmetijskimi zemljišči začasno prepove. Prepoved

prometa ne velja za promet s kmetijskimi zemljišči, ki ga opravljajo občinske skupščine, kakor tudi ne za promet s kmetijskimi zemljišči, potrebnimi za graditev infrastrukturnih in vojaških objektov in ne za pridobivanje zemljišč z dedovanjem. Ravnotako ne velja prepoved, če pridobi zemljišče kmet, ki se izključno ukvarja s kmetijstvom, ali kmetijska delovna organizacija, če se ta zemljišča še naprej uporabljajo za kmetijsko obdelavo in če so po sprejetem urbanističnem dokumentu tudi v bodoče namenjena za kmetijstvo.

Za kmetijska zemljišča po tem zakonu se štejejo vsa obdelovalna, neobdelovalna (neplodna) in gozdna zemljišča ter gozdovi, ki služijo kmetijski ali gozdni proizvodnji. Niso pa kmetijska zemljišča po tem zakonu tista zemljišča, ki so prej navedena, ki ležijo v mejah zajetih z urbanističnim ali zazidalnim načrtom, razen če niso po teh načrtih določena za kmetijsko oziroma gozdno dejavnost.

Pogodbe, ki se nanašajo na promet s kmetijskimi zemljišči, je treba predložiti najpozneje v 30 dneh po sklenitvi pristojnemu občinskemu javnemu pravobranilstvu. Brez potrdila javnega pravobranilstva o prejemu pogodbe ne sme zemljiško-knjižno sodišče izvesti zemljiško-knjižnega prenosa.

(TRETJI DEL IN KONEC V PRIHODNJI ŠTEVILKI)

SEDRAŽANI IN SEVERNA STENA EIGERJA

Alpinistični odsek planinskega društva »Kozjak« Maribor je 22. oktobra 1972 organiziral v Sedražu nad Laškimi prijetno in zanimivo planinsko predavanje. Preko 100 občanov, predvsem Sedražanov, se je napotilo po markirani poti v dvorano Doma Borisa Kidriča. Med njimi je bilo veliko mladine pa skoraj prav toliko tudi odraslih.

Prvi je predaval načelnik Alpinističnega oddelka planinskega društva Slovenska Bistrica IVAN ŠTURM in sicer o vzponu v severno steno Eigerja v Franciji, drugi predavatelj pa je bil načelnik AO PD »Kozjak« Maribor INKO BAJDE, ki se je najprej »sprehodil« po delu slovenske planinske transverzale (Pohorje, Kamniške Alpe, Julijci), nato pa še po alpinističnem svetu Mont Blanca.

Oba predavatelja sta kot alpinista — oba sta se udeležila prikazanih vzponov — z živo, neposredno in z za vse razumljivo besedo v dveurnem predavanju predočila poslušalcem in gledalcem vso lepoto naših slovenskih gora, najtežjih vzponov v Francoski Alpi, prikazala pa tudi nevarnosti in pasti, na katere mora biti planinec, predvsem pa še alpinist vedno pripravljen ob istočasni prisebnosti, hrabrosti in tovarištvu vseh soplezalcev. Predavanje je poživel še zlasti preko 300 barvnih diapozitivov.

Ob koncu predavanja brez dvoma ni bilo poslušalca, kateremu bi bilo žal, da se je dve uri posvetil le planinstvu.

P. AJDNIK

IZHODIŠČA ZA PRIHODNJE LETO

(Nadaljevanje s 1. strani)

lacije namenili za stalna obratna sredstva.

Končno se je dotaknil še vprašanja sanacije organizacij združenega dela, ki poslujejo z izgubami, ali so na robu rentabilnosti. Pri tem velja opozoriti, da bodo z začetkom prihodnjega leta uveljavljeni zakoni, ki bodo občutno zaostrili vprašanje ne-likvidnosti. To pa pomeni, da bo morala vsaka delovna organizacija, družbenopolitična ali samoupravna skupnost predvsem sama najti rešitve in izpolniti svoje obveznosti.

Na koncu tega dela svojega izvajanja je poudaril, da se moramo dosledno zavzeti za spoštovanje in uveljavljanje tržnih zakonitosti, tržnih meril in takšne poslovne morale, ki ustreza socialistični samoupravni ureditvi in vodilni vlogi delavskega razreda pri upravljanju s sredstvi družbene reprodukcije. Za-

to se moramo v občini zavzeti za ukrepe, ki zagotavljajo enotnost jugoslovanskega trga, zlasti ukrepe za preprečevanje zapiranja trga v regionalne meje, ukrepe proti monopolizaciji trga ter finančni nedisciplini.

V sami proizvodnji se moramo zavzeti za povečani obseg proizvodnje. Pri tem se morajo aktivirati tudi sami subjekti gospodarjenja znotraj delovnih organizacij in preko optimalne rasti proizvodnje najti vse možne notranje rezerve. Pri tem je zelo pomembna bitka za zmanjševanje stroškov. Zato bi v vsaki delovni organizaciji morali izdelati podrobne programe za zmanjšanje stroškov.

»Ocenjujem«, je na koncu dejal predsednik, »da bi bitka za varčevanje, za večjo proizvodnjo in produktivnost in za večjo akumulacijo morala zajeti vse družbene strukture.«

TELOVADNICA V RIMSKIH TOPLICAH DOBRO IZKORIŠČENA

V 2. številki Našega dela smo letos pred referendumom za uvedbo krajevnega samoprispjevka v Rimskih Toplicah zapisali:

»Niso samo otroci tisti, ki pogrešajo telovadbo, šport, je tudi precej starejših članov, ki so že velikokrat rekli, da bi se radi nekje »pretegnili«. Bojazni, da člani Partizana ali drugi ljubitelji športa ne bi imeli vstopa v telovadnico nove šole, so odveč. Treba bo seveda zagotoviti red in disciplino, kar se pri Partizanu dobro zavedajo.«

Po dobrih treh mesecih, odkar so se odprla šolska vrata nove osnovne šole v Rimskih Toplicah, lahko smemo trdimo, da so se naša pričakovanja, naše trditve uresničile. V novo telovadnico danes radi zahajajo otroci osnovne šole, prav tako, če ne morda še bolj pa tudi dijaki, delavci, mladina, starejši člani in članice, skratka vsi, ki jim telesna vzgoja in šport pomenita razvedrilo, zabavo, rekreacijo in vsakdanjo potrebo.

Društvo za telesno vzgojo »Partizan« Rimske Toplice je brž, ko je bilo mogoče, organiziralo v novi telovadnici telovadbo, rekreacijo, treninge in druge oblike telesno-vzgojne dejavnosti. Vodstvo šole je do teh prizadevanj in želja pokazalo polno mero razumevanja in omogočilo koriščenje telovadnice ter razpoložljivih rekvizitov v času, ko ni šolske telovadbe. V želji, da ne bi prišlo do medsebojnih nesporazumov in nesoglasij sta vodstvo Partizana in ravnateljstvo osnovne šole podpisala poseben poslovnik o koriščenju telovadnice, v katerem so določene pravice in dolžnosti obeh strank. Predvsem Partizan kot gost v telovadnici prevzema ob času vadbe svojih članov nase vso odgovornost za red in disciplino v telovadnici, za vso nastalo škodo itd. Dоследno izvajanje poslovnika zagotav-

lja, da sta obe stranki zadovoljni, vse nepravilnosti in samovoljo posameznikov pa je vodstvo Partizana preprečilo že v prvih urah vadbe.

Bistveno za naše do sedaj dobre odnose je nedvomno to, da so ti odnosi res čisti in nedvoumni, da se vsi zavedamo, kakšen mora biti red in način koriščenja telovadnice ter da morebitne nepravilnosti sproti rešujemo.

PAVEL AJDNIK

Telovadnica v novi osnovni šoli v Rimskih Toplicah je sedaj najbolj izkoriščen prostor v objektu. V dopoldanskem času je v njej redna telovadba učencev osnovne šole, v popoldanskem času ter ob sobotah in nedeljah pa jo koristi šolsko športno društvo in TVD Partizan Rimske Toplice.

Šolsko športno društvo koristi telovadnico dvakrat tedensko, in sicer skupaj 4 ure, delavci osnovne šole imajo rekreacijo dvakrat na teden po 2 uri, preostali čas pa koristi telovadnico Partizan za vadbo svojih sekcij. Sekcije Partizana imajo zasedeno telovadnico takole: karateisti 6 ur, košarkarji 5 ur, za namizni tenis je odmerjeno 5 ur, za odbojko 3 ure, za telovadbo pionirjev 4 ure, prav toliko tudi za telovadbo pionirk, mladinke so v telovadnici 2 uri, člani imajo rekreacijo 2 uri, članice pa 3 ure. V enem tednu koristi torej Partizan telovadnico skupaj 34 ur. Za vso dejavnost telesne vzgoje izven rednega pouka pa je telovadnica izkoriščena 40 ur na teden ali skoraj 6 ur dnevno.

Z novimi možnostmi gojenja telesne vzgoje se je povečalo tudi število aktivnih članov pri Partizanu. Računamo, da se sedaj aktivno bavi

s telesno vzgojo okrog 120 do 130 članov Partizana, kar je za takšen kraj kar lepa številka. Če to število primerjamo s številom prebivalcev v naseljih Rimske Toplice, Smarjeta, Ogeče in Globoko, od koder je največje število aktivnih članov, potem pridemo do ugotovitve, da se v tem širšem območju Rimskih Toplic bavi s telesno vzgojo skoraj 15 % prebivalcev.

Nova telovadnica je torej dala nove in idealne pogoje za širok razmah telesne vzgoje v Rimskih Toplicah. Kaj takšen prostor pomeni, vemo praktično šele sedaj, ko ga uporabljamo, ko privablja veliko število občanov od najmlajših pa do starejših, ko več ali manj vsi z radostjo v srcu zapuščajo telovadnico z eno samo željo, da se bodo res kmalu lahko zopet v telovadnico vrnili, posameznike pa je včasih iz telovadnice kar težko spraviti. Odstraniti bo treba seveda nekatere slabosti in pomanjkljivosti, dobiti zadostno število strokovno dovolj usposobljenih delavcev, po najboljših možnostih sestaviti urnik vadbe itd., potem se bo število tistih, ki bodo postali redni obiskovalci telovadnice, še povečalo.

Upamo in želimo, da začetni član, začetni zagon ne bo pojenjal ter da bo res vse več občanov, ki bodo koristili vse ugodnosti in športne užitke, ki jih nudi telovadnica v novi osnovni šoli v Rimskih Toplicah.

P. AJDNIK

VAŽNO OPOZORILO

Davčna uprava občine Laško opozarja zavezance, da je zadnja akontacija vseh vrst davkov, ki se odmerjajo po razporedu in plačujejo v četrtletnih rokih, zapadla v plačilo 15. novembra 1972.

Tisti zavezanci, ki zneskov po obračunskih položnicah doslej še niso plačali, naj to store že v prihodnjih dneh, da bi se tako izognili stroškom, ki bodo za nje nastali, ko bo davčna uprava po 15. decembru 1972 pričela s prisilno izterjavo davčnih zaostankov.

Isto velja tudi za zavezance prispevka za uporabo mestnega zemljišča, ki naj zadnjo letošnjo akontacijo plačajo najpozneje do 31. decembra 1972, da ne bo nepotrebnih stroškov zaradi prisilne izterjave.

Končno davčna uprava opozarja, da je v »Uradnem vestniku občine Laško«, št. 7/1972, ki je priložen tej številki, objavljen poziv za vložitev davčnih napovedi o dohodkih doseženih v letu 1972.

Podrobnosti so razvidne iz poziva.

DAVČNA UPRAVA

ZDRAVSTVENI DOM CELJE

RAZPORED ZOBOZDRAVSTVENE DEŽURNE SLUŽBE

ZA DECEMBER 1972

V decembru 1972 bo zobozdravstvena dežurna služba pri Javni zobni polikliniki Celje nudila prvo pomoč v nujnih primerih ob sobotah od 14.—19. ure in nedeljah ter praznikih od 9.—18. ure.

1972	Zdravnik	Medicinska sestra
16. 12. in 17. 12.	Draksler dr. Branko	Primožič Lučka
23. 12. in 24. 12.	Fidler dr. Franc	Petkovič Branka
30. 12. in 31. 12.	Gradt Naglič dr. E.	Zapušek Ana

DR. A. PERNAT - DEVE TDESETLETNIK

Zadnje dni novembra je praznoval 90-letnico upokojeni sodni svetnik dr. Arnold Pernat iz Laškega. Slavljenc se je rodil 28. novembra 1882 v Ormožu; odkod je doma, pravzaprav ni težko ugotoviti, saj že njegova mehka prleška govorica kaže na to. Po osnovni šoli v domačem kraju je študiral v Gradcu na gimnaziji in univerzi, kjer je dosegel doktorat prava leta 1907. Po dokončanem študiju je vstopil v sodno službo in po pripravniški dobi, ki jo je opravil pri raznih sodiščih na Štajerskem, je leta 1912 nastopil mesto okrajnega sodnika na Vranskem. Tu se je poročil, toda kmalu je prišla prva svetovna vojna in s svojimi neprijetnostmi prizadela tudi mladega sodnika.

Dr. Pernat je bil že v dijaških letih protiaavstrijsko in jugoslovansko usmerjen. Kot študent na univerzi je bil član slovenskega narodno-radikalnega društva »Tabor«, pozneje dolga leta tudi član Sokolskega društva, udeleževal se je tudi kot amaterski gledališki igralec. Na ljudi s tako usmerjenostjo je avstrijska policija med vojno posebej pazila. Našel se je ovaduh, ki je dr. Pernata prijaval in mu očital protiaavstrijsko delovanje v službi. Tako so tudi k njegovemu imenu pripisali črki p. v. (politisch verdächtig = politično sumljiv), kar je tedaj posebno za državnega uradnika, predvsem pa za sodnika lahko imelo hude posledice. Zaradi ovadbe je bil disciplinsko premeščen k okrajnemu sodišču v Lož na Notranjskem, da je živel tako nekaj časa ločeno od svoje družine.

S koncem prve svetovne vojne se je uresničilo tisto, kar si je slavljenc želel: propadla je Avstro-Ogrska in nastala je Jugoslavija. Naš slavljenc je kot bivši politični preganjanez dobil na razpolago, da si izbere kraj za svoje službeno mesto. Izbral si je Laško, kjer je nastopil službo leta 1919 kot sodni svetnik in predsednik okrajnega sodišča. Pripomniti je treba, da je imelo Laško pod Avstro-Ogrsko nemški oz. nemškutarski značaj (pri ljudskem štetju leta 1910 se je 481 prebivalcev izreklo za Nemce in samo 399 za Slovence). Uradništvo je bilo večinoma nemško, predsednik sodišča in notar sta bila vedno Nemca, tako da je bil dr. Pernat prvi (in edini) slovenski predsednik sodišča (po zadnji vojni sodišča ni več v Laškem).

V tej funkciji se ni zaprl med štiri zidove, ampak je kmalu dodobra spoznal laški okraj, ki je segal od Trbovelj in Zidanega mosta do Tremarja, Jurkloštra in Loke pri Zidanem mostu; kolikor se ni s terenom seznanil na sodnih ogledih in komi-

sijah, je svoje področje prehodil kot lovec, ribič in planinec. Poleg tega se je zanimal tudi za zgodovinske in umetnostne znamenitosti laškega okraja, kar je s pridom uporabljal po svoji upokojitvi. Dokler ni bilo v Laškem okrajnega glavarstva (srezkega načelstva), je bil dr. Pernat kot predsednik sodišča po takratni družbeni lestvici prva osebnost v Laškem in v vsem okraju, od leta 1924 dalje pa je bil prva osebnost okrajni glavar (srezki načelnik), predsednik sodišča pa druga osebnost (še za njima je prišel župan). Dr. Pernat se tudi takim funkcijam, ki jih je zahteval njegov položaj prve oz. druge osebnosti v Laškem, ni izmikal. V letu 1923 je bil predsednik gradbenega odbora za ureditev prve planinske koče na Šmohorju (v okviru Slovenskega planinskega društva), pet let pozneje pa predsednik gradbenega odbora za laški vodovod (v tem času je bil tudi občinski odbornik). Vneto je deloval tudi v Olepševalnem oz. Turističnem društvu (pred in po vojni) in bil tudi predsednik tega društva.

Druga svetovna vojna je prizadela tudi družino dr. Pernata. Okupator je hčerko izselil, žena je zaradi tega hudo zbolela in končno postala žrtev okupatorjevega nasilja. Po vojni je bil dr. Pernat upokojen, vendar se s tem ni končalo njegovo javno delovanje. Nasprotno, odprla se je nova stran v njegovem življenju. Leta 1947 se je drugič poročil in leta 1949 je po nenadni smrti nadučitelja Milka Jeršeta prevzel vodstvo laške muzejske zbirke. Že v mladosti se je v domačem kraju zanimal za arheologijo, saj je bilo v širši okolici Ptuja dovolj najdb s tega področja. Sedaj se mu je nudila prilika, da svoje nekdanje zanimanje tudi praktično uresniči. Z veliko ljubeznijo se je lotil dela v muzeju, veselil se je vsakega novega predmeta, ki ga je pridobil za muzej. Od maja do oktobra je bil vseh 18 let vsako nedeljo v muzeju in razlagal obiskovalcem našo preteklost. Tudi med tednom je bil rade volje na razpolago, kadar je bilo treba skupinam ali posameznikom odpreti muzej. V tem svojstvu je postal s svojo soprogo nekaj laški »zunanji minster«. Vsak tujec, ki je bil v Laškem na letovišču, zdravljenju ali samo na izletu in se je zanimal za laške znamenitosti, se je oglasil v muzeju in tam sta ga dr. Pernat in soproga ljubeznivo sprejela, ga povabila tudi na svoj dom in dala vse zaželeno informacije.

Iz teh stikov je nastalo mnogo prijateljstev in razne ugledne osebnosti so bile oz. so še danes stalni gostje v hiši dr. Pernata, tako npr. že po-

knjni: pesnik dr. Alojzij Gradnik, umetnostni zgodovinar in univ. prof. dr. France Stelè ter ravnatelj Narodne galerije dr. Karel Dobida, od živečih pa znani slikar prof. Božidar Jakac itd. Ko je bil na letovanju v Laškem znani pisatelj dr. Ivo Andrič, je v dr. Pernatu in njegovi soprogi našel družabnika in spremljevalca, prav tako tudi naš rojak dr. Janko Lavrin, ki je univ. profesor v Angliji.

Naš slavljenc je bil tudi poverjenik za spomeniško varstvo za Laško in je tudi to službo z vnmom opravljal. Kadar je bilo potrebno zaradi muzeja ali laških turističnih znamenitosti, je prijel tudi za pero in s pisano besedo pripomogel k slovesu Laškega. 18 let je trajalo to njegovo neumorno udejstvovanje in še potem, ko je predal posle vodje muzeja, je kot 86-letnik še rad prihajal ob nedeljah, da je bil muzej odprt za obiskovalce.

Kar ne moremo verjeti, da je dr. Pernat dopolnil 90 let. Telesno in duševno svež in živahen ne kaže svojih let. Se vedno stoji sredi življenja in spremlja vse, kar se dogaja v Laškem in po svetu. Rad vzame v roke knjigo, razvedri se rad v veseli družbi in tudi na sprehode v naravo ne pozabi.

Ob tako visokem jubileju se slavljenc gotovo ozira nazaj. 53 let je že poteklo, kar je prišel v naše mesto. Laško je bilo tedaj nemškutarsko gnezdo z blatnimi cestami in vodnjaki, v letih njegovega službovanja je postalo mesto, dobilo asfaltirane glavne ulice in vodovod, zadnje tudi s prizadevanjem jubilanta. V zadnjih letih je mesto zelo napredovalo in skuša tudi razviti turistično dejavnost, pri čemer ima zasluge tudi naš slavljenc.

Številnim čestitkam, ki jih dr. Pernat prejema, naj se pridruži tudi naš list kot glasilo občine tistega kraja, ki mu je slavljenc posvetil večino svojega življenja.

M. R.

800 LET JURKLOŠTRA (14)

Vendar izgleda, da so bili tudi ti menihi iz žičkega samostana Francozi, ker so za zaščitnika jurkloštrske cerkve izbrali svetega Mavricija, torej svetnika, ki pri nas ni znan, častijo ga pa v Švici in tudi Franciji. Ime prihaja od latinske besede maurus (italijansko moro, nemško Moor), kar pomeni črnca. Mavricij je bil namreč doma iz zgornjeegiptovske dežele Tebaidé, zato je bil verjetno črne polti. Živel je v 3. stoletju in tedaj je bil Egipt pod oblastjo Rimljanov. Mavricij je bil oficir in poveljnik tebajske legije, njeno moštvo je bilo večinoma iz te pokrajine, legija pa je službovala na ozemlju današnje Francije in Švice, kjer so tedaj tudi vladali Rimljani. Zaradi pripadnosti h krščanstvu so bili Mavricij in njegovi tovariši iz legije usmrčeni blizu Zenevskega jezera. Na tem kraju je sedaj mesto Saint Maurice (St. Moritz). Mavricij je bil zaradi svojega mučeništva proglašen za svetnika z godom 22. septembra (v kalendarju piše: Mavricij in tovariši).

Kartuzijani so začeli dolino, v kateri je stal samostan, imenovati »dolina sv. Mavricija«, ljudje so pa še naprej rekli Jurklošter, ker je bil še živ spomin na prvotni samostan. V listinah so ponavadi združili oba naziva in so tako pisali »dolina sv. Mavricija v Jurkloštru«. Kip sv. Mavricija stoji še sedaj ne samo v cerkvi, tudi na cerkvenem zunanosti je med tremi kipi v sredi nad vrati kip svetnika v rimski vojaški uniformi, ki predstavlja sv. Mavricija.

Cerkev je razen stolpa pri pokopališču sedaj v Jurkloštru edini spomenik, ki nam je preostal od nekdanjega samostana. Na pogled ni cerkev nič posebnega, le zvonik pritegne našo pozornost. Stavba je nenavadno ozka in le če pomislimo, da je bila namenjena samo menihom, nam postane razumljiva njena oblika. Za časa kartuzijanov je bila cerkev še daljša, oltar je namreč stal tam, kjer je sedaj zakristija (tedanja zakristija je bila v severnem prizidku sedanje zakristije, proti sedanji cesti, nad njo pa je bila verjetno samostanska knjižnica). Tako je vrv od zvona iz zvonika sredi strehe res visela pred oltarjem, da so lahko vsi patri ob prihodu v cerkev pozvonili z zvonom in da je tudi ministrant med mašo zvonil z velikim zvonom. S pregrado, ki je imela v sredi vrata in ni segala visoko, je bila cerkev razdeljena v dva dela: zgornji del je bil namenjen očetom (patrom), spodnji pa bratom (fratrom), ki so imeli vsak svoj vhod od južne strani. Ob obeh cerkvenih stenah so bile klopi, v katerih so sedeli menihi tako, da so bili obrnjeni na drugo stran (in ne proti oltarju). Sicer pa je bila cerkev v

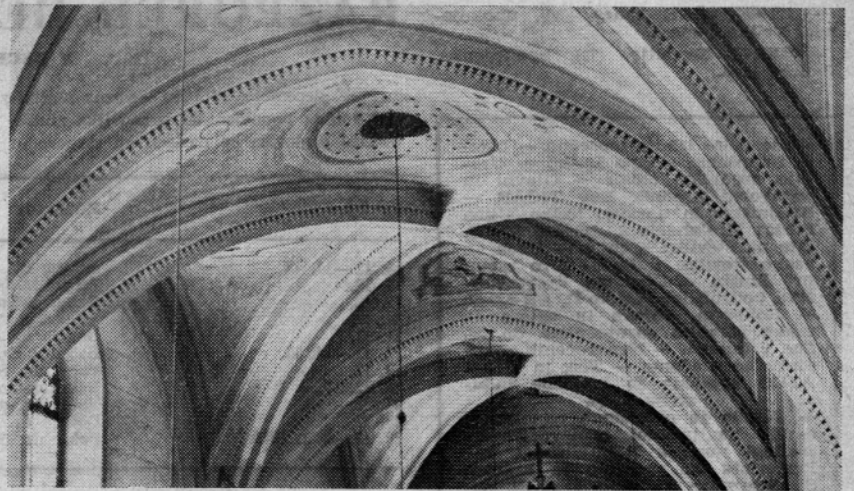
smislu kartuzijanskega obreda silno preprosta, brez vseh okraskov, ki smo jih vajeni v drugih cerkvah; ni imela ne prižnice, ne stranskih oltarjev (poslikana je bila šele 1891 in ponovno 1938). Sedanji pevski kor ni bil namenjen petju (kartuzijanski cbrd ne pozna orgel, pri cerkvenih opravilih pojejo menihi v svojih sedežih), ampak gostom, ki so lahko od tam kot z nekakšnega balkona pristostvovali cerkvenim opravilom. Vhod na ta balkon oziroma galerijo je bil le iz I. nadstropja. Prostor desno od sedanje zakristije (proti jugu) je bil v času kartuzijanov sejna soba.

Ko cerkev ni bila več samostanska, je doživela več prezidav. Ob koncu 18. stoletja so oltar prenesli na sedanje mesto in za njim uredili zakristijo, v nadstropju nad njo pa pisarne za sodišče, nekdanjo zakristijo in sejno sobo pa so preuredili v kletne in stanovanjske prostore. Leta 1856 je cerkev postala župnijska in od tedaj dalje so jo spet preurejali: naredili so stopnice na pevski kor iz cerkve, nanj namestili orgle, pozidali nov glavni vhod v cerkev itd. Zanimivo je, kako nam cerkveni tlak pokaže, koliko se je površina tal v 750 letih dvignila. Nobenega dvoma ni, da je bil leta 1227, ko je bila cerkev dograjena, tlak v cerkvi v isti višini kot so bila tla zunaj v naravi. V teku toliko stoletij so se pa tla zunaj precej povišala. Gračnica je večkrat preplavila bregove in pustila naplavine. Ob ustanovitvi župnije 1856 so cerkveni tlak povišali, sedaj po več kot 100 letih pa lahko vidimo, da so tla zunaj še vedno višja kot v cerkvi. Če upoštevamo, da je bil tlak dvignjen 1856, si lahko pred-

stavljamo, koliko se je v 750 letih zunaj dvignila površina.

Zvonik sredi strehe je bil prvotno lesen, v 14. stoletju pa so požidali sedanji zvonik v gotskem slogu, ki je edinstven v Sloveniji. Je kamno-seško delo iz rezanega kamna, osmerokoten in se končuje v osmerostrano piramido, lepo klesano z listnatim okrasjem. Stolp je verjetno narejen po vzorcu stolpa v kartuziji Gaming v Avstriji, s katero je imel Jurklošter živahne stike. Slika jurkloštrskega zvonika je »Naše delo« objavilo v lanski 11. številki, pa tudi na sliki v letošnji št. 5/6 je viden.

Ce je jurkloštrska cerkev na videz nepomembna, je pa za umetnostno zgodovino posebno važna. Umetnostni zgodovinar dr. Marijan Zadnikar je pri raziskovanju slovenskega cerkvenega stavbarstva romanskega sloga ugotovil, da imajo cerkve okoli Laškega nekatere skupne poteze. Skraj vse so na ozemlju laške prazupnije in laškega gospostva in so nastale v prvi polovici 13. stol., torej v času, ko je tod vladal vojvoda Leopold VI. Ker nastopajo te cerkve na zaokroženem ozemlju in tvorijo v našem romanskem stavbarstvu posebno skupino, jo dr. Zadnikar imenuje »laško skupino« po upravnem in cerkvenem sodišču tega ozemlja. Najvažnejši skupni element v teh cerkvah je rebrasti križni obok (glej sliko); tak obok imajo cerkve v Laškem, Jurkloštru, v Loki pri Zidanem mostu, v Svibnem in na Rodežu (podružnica župnije Šentjur-Podkum), tak obok je imela tudi prejšnja cerkev v Radečah in nekdanja cerkev sv. Egidija v Zidanem mostu. (NADALJEVANJE PRIHODNJC)

OBOK V CERKVI V JURKLOŠTRU JE BIL VZOREC ZA VSE CERKVE V LAŠKEM OKOLISU (FOTO: dr. M. ZADNIKAR)

REFERENDUM ZA ENAKE ZDRAVSTVENE PRAVICE KMETOV JE USPEL

Akcija za združitev skladov zdravstvenega zavarovanja kmetov in delavcev v enoten sklad je po izvedenih referendurnih uspeh.

Tudi delavci in kmetje laške občine so se na referendurnih izrekli za združitev, ko je od upravičencev

S takšno udeležbo se je občina Laško v skupnih rezultatih teh referendumov uvrstila v glavnem na šesto mesto, ker so med kmečkimi upravičenci po udeležbi in po oddanih glasovih ZA združitev ostale za njo še občine Mozirje, Slovenske Konjice in Šmarje pri Jelšah; med delavskimi upravičenci pa so za našo občino ostale občine Celje, Mozirje in Slovenske Konjice.

Čeprav smo pričakovali, da bodo rezultati v naši občini še boljši, smo z njimi vendarle zadovoljni; zadovoljni predvsem zato, ker so zlasti delavci tudi na teh referendurnih pokazali visoko zavest solidarnosti do kmetov in se z veliko večino izrekli za enake zdravstvene pravice, katere bodo poslej v enakem obsegu uživali tudi kmetje.

Bolj kot rezultati iz vrst delavskih upravičencev nas k razmišljanju vzpodbujajo rezultati glasovanja kmečkimi upravičenci v naši občini. Ti so se namreč za združitev izrekli sicer z 88,81%, vendar so pod povprečjem celotne regije (90,66%). To pa kaže na določene dileme in omahovanja, predvsem pa na to, da nekateri pojmi okrog pravic brez novih obveznosti le niso bili v pripravi dovolj razčiščeni in kmetom dodobra pojasnjeni.

Morda pa je k temu pripomoglo tudi marsikje med kmeti močno zakoreninjeno malodušje, ko so bili doslej že tolikokrat razočarani in da zato te akcije niso v tem trenutku še sprejeli dovolj resno in za svojo, da bi jo prav oni sami, ko je šlo za njihove pravice, stodstotno podprli.

	kmetov	delavcev, upokojenecv ter zasebnih obrtnikov
glasovalo	91,08 %	90,01 %
ter se za združitev izreklo	88,81 %	76,90 %

GIBANJE PREBIVALSTVA V OBČINI

SMRTI:

- UČAKAR Marija (85), gospodinja, Veliko Sirje 53;
- KOZAR Frančiška (78), gospodinja, Vrhovo 3;
- DOLENC Marija (55), upokojenka, Radeče 35 a;
- KNEZ Marija (70), gospodinska pomočnica, Svibno 20;
- BREČKO Terezija (85), invalidska upokojenka, Laška vas 10;
- SANTEJ Terezija (85), gospodinja Smarjeta 23.
- PLAZNIK Marija, (69), gospodinja, Zidani most 13.
- KUNST Ljudmila, (33), snažilka, Novi log 27.
- VERHOVŠEK Alojz, (73), kmet, Mala brza 13.
- VERBOVŠEK Alojz, (84), preužitkar, Olešče 8.
- FERME Ivan, (67), kmet, Rečica 139.
- KNEZ Neža, (83), gospodinja, Belovo 14.
- SKORJANC Franc, (68), upokojenec, Rečica 64.
- LAZAR Jože, (66), upokojenec, Trnov hrib 4.
- VRBOVŠEK Stefan, (71), kmet, Ojstro 32.
- KRANJC Neža, (71), preužitkarica, Marijina vas 29.
- KLENOVŠEK Janez, (80), upokojenec, Veliko Sirje 1.
- HERLE Rozalija, (70), upokojenka, Radeče 100b.

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE VETERINARSKÉ POSTAJE LAŠKO

ZA DECEMBER 1972

V decembru 1972 bo dežurna služba Veterinarske postaje Laško poslovala po naslednjem razporedu:

1972	Živinozdravnik	Telefonska številka
9. 12. — 11. 12.	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979
16. 12. — 18. 12.	Malenšek dr. Slavko, Laško	73-996
23. 12. — 25. 12.	Dipl. vet. Vahtar Boris, Laško	(Klicati postajo LM Radeče) 73-902
30. 12. — 1. 1. 1973	Dipl. vet. Kolman Jakob, Laško	73-979

Dežurstvo v zgoraj navedenih dneh traja od 12. ure prvega dne do 7. ure zjutraj tretjega dne.

Dežurni veterinar opravlja umetno osemenjevanje v času dežurstva na poziv lastnika plemenice na določenem mestu.

ZDRAVSTVENI DOM CELJE

RAZPORED DEŽURNE SLUŽBE

V DECEMBRU 1972

V decembru 1972 bo dežurna služba zdravnikov za območje Laško in Rimske Toplice (od sobote popoldan do ponedeljka zjutraj tudi za območje Radeče) in k temu spadajoče okolice poslovala po naslednjem razporedu:

1972	Zdravnik	Medicinska sestra ali bolničarka
14. 12.—17. 12.	Dolanc dr. Jože	Maroša Marija
18. 12.	Pečar dr. Samo	Turin Elizabeta
19. 12.	Baburak-Grakalič dr. Vesna	Turin Elizabeta
20. 12.	Velikonja dr. Tone	Santej Marijana
21. 12.	Dolanc dr. Jože	Maroša Marija
22. 12.—24. 12.	Baburak-Grakalič dr. Vesna	Turin Elizabeta
25. 12.	Pečar dr. Samo	Turin Elizabeta
26. 12.	Baburak-Grakalič dr. Vesna	Turin Elizabeta
27. 12.	Velikonja dr. Tone	Santej Marijana
28. 12.	Dolanc dr. Jože	Maroša Marija
29. 12.—2. 1. 1973	Pečar dr. Samo	Turin Elizabeta

Potrebni obiski na domu naj se naročajo pri posameznih zdravnikih v času njihove ordinacije.

»Naše delo« izhaja mesečno — Izdaja Skupščina občine Laško — Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Lev TICAČ — Uredništvo in uprava: Laško, Ulica Borisa Kraigherja 2, telefon 73-045, interna številka 4 in 6 — Cena za vsako številko 1 din — Ziro račun pri Službi družbenega knjigovodstva, podružnica Laško št. 5071-637-55 — Rokopise, objave in oglase za vsako številko sprejemamo do 15. dne v mesecu — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — Tisk in kličjeji AERO kemična in grafična industrija Celje — Glasilo je oproščeno temeljnega davka na promet proizvodov na podlagi mnenja Republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SR Slovenije (št. 421-2/72 od 24. novembra 1972)